

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

економічний факультет

(назва інституту/факультету)

Кафедра економічної теорії, менеджменту і адміністрування

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

”Конкурентна політика”

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

вибіркова

(вказати: обов'язкова)

Освітньо-професійна програма ”Менеджмент організацій і адміністрування”

(назва програми)

Спеціальність 073– Менеджмент

(вказати: код, назва)

Галузь знань 07– Управління і адміністрування

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший бакалаврський

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

економічний факультет

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробник: Клевчик Леонід Леонідович , асистент кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування, кандидат економічних наук

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача (-ів) <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/klevchik-leonid-leonidovych>

Контактний тел. **0501723253 (Viber, WhatsApp, Telegram)**

E-mail: l.klevchik@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=428>

Консультації очні та онлайн консультації: Вівторок 13:00-15:00

1. Анотація дисципліни.

“Конкурентна політика” викладається в 3 семестрі (ґрунтується на знаннях, здобутих студентами у ході вивчення більшості дисциплін, що належать як до обов’язкової, та і до вибіркової компонент ОП). Призначення навчальної дисципліни полягає у формуванні в студентів сучасних фундаментальних знань, навичок вирішення складних завдань управління конкурентоспроможністю на підприємстві.

2. Метою навчальної дисципліни є поглиблення знань з теорії та практики реалізації конкурентної політики в Україні та світі, опанувати методику визначення монопольного становища підприємців на ринку, зрозуміти доцільність прийняття рішень щодо захисту конкуренції в сучасних умовах.

3. Пререквізити. Теоретико-методологічною базою для вивчення дисципліни є “Економічна теорія”, “Мікроекономіка”, “Вища математика”.

4. Результати навчання

Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент» (освітня програма «Менеджмент організацій і адміністрування») вивчення дисципліни сприяє формуванню таких компетентностей та програмних результатів навчання:

Загальні компетентності

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Спеціальні компетентності

СК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.

СК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.

СК 5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.

Програмні результати навчання

ПРН 3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.

ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни “Конкурентна політика”												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			Кредитів	Годин	Змістових модулів	лекції	практичні	Семінарські	Лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2	3	4	120	2	30	30	-	-	60	-	Залік
Заочна	2	3	4	120	2	8	2	-	-	110	-	Залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	Денна форма							Заочна форма					
	усьог о	у тому числі					усьог о	у тому числі					
		л	п	ла б	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1. Концептуальні основи конкурентної політики													
Тема 1. Управління конкурентною політикою як невід’ємна складова економічної політики держави	12	3	3	-	-	6	12	1	-	-	-	-	11
Тема 2. Конкуренція в системі ринкової економіки	12	3	3	-	-	6	11	-	-	-	-	-	11
Тема 3. Методи оцінки конкурентоспроможності	12	3	3	-	-	6	12	1	-	-	-	-	11
Тема 4. Види конкуренції	12	3	3	-	-	6	12	1	-	-	-	-	11
Тема 5. Антимонопольне регулювання в системі державного регулювання економіки	12	3	3	-	-	6	13	1	1	-	-	-	11

Разом за змістовим модулем 1	60	15	15	-	-	30	60	4	1	-	-	55
Змістовий модуль 2. Конкурентні переваги підприємства та міжнародне спрямування конкурентної політики												
Тема 6. Конкурентні переваги підприємства	12	3	3	-	-	6	12	1	-	-	-	11
Тема 7. Конкурентоспроможність продукції підприємства	12	3	3	-	-	6	12	1	-	-	-	11
Тема 8. Розробка стратегії підвищення конкурентоспроможності підприємства	12	3	3	-	-	6	11	-	-	-	-	11
Тема 9. Міжнародна конкурентоспроможність української економіки	12	3	3	-	-	6	12	1	-	-	-	11
Тема 10. Конкурентна політика ЄС	12	3	3	-	-	6	13	1	1	-	-	11
Разом за змістовим модулем 2	60	15	15	-	-	30	60	4	1	-	-	55
Усього годин	120	30	30	-	-	60	120	8	2	-	-	110
Підсумкова форма контролю	Залік											

5.3. Самостійна робота з навчальної дисципліни „Конкурентна політика”

№ з/п	НАЗВА ТЕМИ	Кількість годин Денна форма	Кількість годин Заочна форма
1	Управління конкурентною політикою як невід'ємна складова економічної політики держави 1. Конкурентна політика як невід'ємна частина економічної політики будь-якої сучасної держави. 2. Складність процесу функціонування та розвитку конкурентних відносин. 3. Державна конкурентна політика. 4. Стимулювання та розвиток конкуренції: основи сучасної конкурентної політики. 5. Конкурентне законодавство як правова основа конкурентної політики.	6	11

2	Конкуренція в системі ринкової економіки 1. Теоретичні підходи до визначення конкуренції. 2. Моделі конкуренції. 3. Функції та види конкуренції. 4. Конкуренція та конкурентоспроможність.	6	11
3	Методи оцінки конкурентоспроможності 1. Методологічні підходи до оцінки конкурентоспроможності. 2. Якісні методи оцінки. 3. Кількісні методи. 4. Спеціальні методи оцінки. 5. Основні принципи оцінки конкурентоспроможності.	6	11
4	Види конкуренції 1. Умови виникнення конкуренції. 2. Функції та завдання конкуренції. 3. Форми економічної конкуренції. 4. Демонізація як необхідна умова виникнення конкурентного середовища. 5. Захист конкуренції. Промислове шпигунство та патентування в системі добросовісної конкуренції.	6	11
5	Антимонопольне регулювання в системі державного регулювання економіки 1. Монопольне становище (домінуюче становище) на ринку товарів. 2. Функції антимонопольного регулювання. 3. Інструменти антимонопольного регулювання: адміністративні, фінансово-економічні, інформаційно-консультативні. 4. Форми антимонопольного контролю з боку держави. 5. Антиконтентні узгоджені дії: сутність, причини виникнення, основні форми прояву.	6	11
6	Конкурентні переваги підприємства 1. Поняття, види та джерела формування конкурентних переваг. 2. Модель п'яти сил конкуренції М. Портера та її елементи. 3. Конкурентні переваги як результат реалізації основних факторів успіху компанії. 4. Методи аналізу конкурентних переваг. 5. Концепція "стратегічних зон господарювання" та її застосування до створення конкурентних переваг. 6. Концепція ланцюжків створення цінності та її застосування до створення конкурентних переваг.	6	11
7	Конкурентоспроможність продукції підприємства 1. Фактори та критерії конкурентоспроможності продукції. 2. Методи оцінки конкурентоспроможності	6	11

	продукції. 3. Конкурентоспроможність продукції та послуг як основа організації конкурентоспроможності підприємства. 4. Роль стандартизації, сертифікації та систем якості в забезпеченні конкурентоспроможності продукції. 5. Концепція якості продукції у внутрішній системі управління підприємством.		
8	Розробка стратегії підвищення конкурентоспроможності підприємства 1. Поняття та сутність поняття "стратегія" та характеристика стратегій розвитку підприємства. 2. Система конкурентних стратегій компанії. 3. Основні конкурентні стратегії та конкурентні переваги. 4. Портфельний аналіз у розробці корпоративних стратегій. 5. Стратегії отримання конкурентних переваг (загальні конкурентні стратегії).	6	11
9	Міжнародна конкурентоспроможність української економіки 1. Конкурентний потенціал української економіки. 2. Конкурентоспроможність української продукції за ціновими та неціновими показниками на міжнародних ринках. 3. Українські компанії в контексті міжнародного ринку. 4. Україна в оцінці міжнародної конкурентоспроможності.	6	11
10	Конкурентна політика ЄС 1. Історія виникнення спільної конкурентної політики ЄС. 2. Адаптація українського законодавства до стандартів ЄС. 3. Дослідження правових засад співробітництва між Україною та ЄС у сфері захисту конкуренції. 4. Перспективи та тенденції розвитку правового забезпечення захисту конкуренції в Україні.	6	11
Разом		60	110

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

У викладанні курсу використовуються такі освітні технології:

1. Лекції та супроводжуючі презентації.
2. Онлайн-лекції, в тому числі відео з відомими економістами або гостьові лекції викладачів ЗВО, з якими укладено угоди про співпрацю.
3. Семінари, вебінари та онлайн-дискусії.
4. Групова робота, в якій здобувачі розв'язують задачі та практичні кейси.

5. Онлайн-тести та опитування: Система MOODLE

6. Застосування інформаційних технологій, використання статистичних даних для аналізу економічних процесів, побудова графіків і діаграм для пояснення їх динаміки.

Методи навчання:

МН 1 - вербальні методи (лекція, бесіда, пояснення, розповідь тощо);

МН 9 - робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами;

МН 10 - самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни;

МН 11 - дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

7. Контроль та оцінювання результатів навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна та письмова (тестування, есе, реферати, творча робота, відповіді студентів).

Формою підсумкового контролю є залік.

Засоби оцінювання

МО 1 - фронтальне опитування;

МО 2 - індивідуальне опитування;

МО 3 - презентація результатів виконання індивідуальних завдань (творчих, розрахункових, аналітичних);

МО 7 – реферати;

МО 8 – есе;

МО 11 – тестування;

МО 12 - тематичні контрольні роботи;

МО 13 - модульні контрольні роботи.

Дедлайни та перескладання. Завдання, подані із запізненням без поважної причини, оцінюються нижчою оцінкою (мінус 1 бал за кожен день пропуску). За наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференції, студентській олімпіаді тощо) модулі будуть переставлені за погодженням з керівництвом.

Академічна доброчесність. Кандидати повинні самостійно виконати навчальні завдання, поточні та підсумкові завдання для відстеження результатів навчання. При використанні ідей або розробок інших авторів посилання на джерела інформації обов'язкові. Відмова від проведення контрольних заходів призведе до виставлення незадовільної оцінки за відповідний вид роботи.

Відвідування занять. Активне відвідування є необхідною умовою для завершення курсу. Якщо кандидат не бере участь у семінарі, він або вона втрачає можливість зарахування успішності з предметного заліку. Форми

навчання визначаються затвердженою програмою навчального процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Політика щодо визнання результатів здобутих шляхом неформальної освіти:

Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол No109 від 28 березня 2022 року) (<https://www.chnu.edu.ua/media/Zaykf41y/polozhennia-pro-vzaiemodiiu-formalnoi-ta-neformalnoi-osvity.pdf>) допускається зарахування практичних занять, навчальних елементів та отримання додаткових балів (додатково 10 балів до підсумкової оцінки) при наявності сертифіката (свідоцтва, тощо) отриманого здобувачем у неформальній освіті (курси, тренінги) з вивчення тем охоплених змістовим наповнення курсу.

Підсумковий контроль знань та компетентностей здобувачів освіти з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення заліку, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими темами, здатності практичного використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Критерії оцінювання:

при усних відповідях: цілісність запитання; логіка викладу матеріалу; використання різноманітних джерел інформації (в тому числі іноземними мовами); аналітичні міркування, порівнянність, висновки; здатність аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням національної та світової практики;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття теми, аргументованість і логічність викладу матеріалу, використання різноманітних джерел, нормативно-правових актів, прикладів і фактичних матеріалів; чесність, послідовність, логічність, уміння формулювати висновки; точність письмової роботи.

Вищі бали оцінюються на основі незалежної та обґрунтованої точки зору здобувача на конкретну ситуацію чи практичну проблему.

Оцінювання рівня знань при складанні заліку здійснюється за такими критеріями. «Зараховано» (60-100 балів). Студент засвоїв навчальний матеріал, знає основну літературу, вміє виконувати практичні завдання, викладає матеріал у логічній послідовності, робить узагальнення й висновки, наводить практичних прикладів у контексті тематичного теоретичного матеріалу, допускає незначні помилки у формулюванні термінів, категорій, невеликі арифметичні помилки у розрахунках при вирішенні практичних завдань. «Не зараховано» (0-59 балів).

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

(для 1-6 курсів)

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	Відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	Добре
Задовільно	D (60-69)	Задовільно
	E (50-59)	Достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)												Кількіс ть балів Залік	Сум арна кіль кіст ь балі в
Змістовий модуль №1						Змістовий модуль № 2							
T1	T2	T3	T4	T5	МКР	T6	T7	T8	T9	T10	МК Р	40	100
4	4	4	4	4	10	4	4	4	4	4	10		

T1, T2 ... T10 – теми змістових модулів.

8. Рекомендована література

Основна:

1. Антохов А.А., Клевчик Л.Л. Інтелектуальний потенціал карпатського регіону України в контексті вдосконалення та розвитку сфери інформаційних технологій. Науковий вісник Чернівецького університету: Економіка. Вип. 829. 2020. С.37-44
URL: <http://econom.chnu.edu.ua/journal/index.php/ecovis>
2. Антохов А.А., Клевчик Л.Л. Інформаційні технології як детермінанти інтелектуалізації та розвитку регіональної економіки. Інвестиції: практика та досвід. 2023. №8. С.15-19
URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/issue/view/69/53>
3. Андріїв Н. М. Аналіз конкурентного середовища у підприємницькій сфері України. Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка. Одеса, 2019. Вип. 1(1). С. 79-82.
URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vopu_econ_2019_19_1\(1\)_22](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vopu_econ_2019_19_1(1)_22)
4. Борисенко З. М. Конкурентна боротьба. Дзеркало тижня. 2020. Випуск 27.
URL: https://dt.ua/zepovit/konkurentna-borotba-334082_.html

5. Герасименко А.Г. Конкурентна політика: економічний зміст та напрями вдосконалення. Стратегія розвитку України. Економіка, соціологія, право. 2019.
6. Дунська, А.Р. Управління міжнародною конкурентоспроможністю вітчизняних підприємств на інноваційній основі. Актуальні проблеми економіки. 2019. N 7. С. 104-110
7. Дмитрієв І.А., Кирчата І. М., Шершенюк О.М. Конкурентоспроможність підприємства: навчальний посібник. ФОП Бровін О.В. 2020. 340 с.
8. Клевчік Л. Л. Шляхи подолання проблеми бідності в сучасних глобалізаційних умовах. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка». Острог : Вид-во НаУОА, 2019. No 11(39). С. 9–13.
URL: [https://ecj.oa.edu.ua/assets/files/NZ_ek_Vyp_11\(39\).pdf](https://ecj.oa.edu.ua/assets/files/NZ_ek_Vyp_11(39).pdf)
9. Конкурентна політика держави в умовах трансформації національної економіки: Монографія / За заг. ред. В. Д. Лагутіна. К.: КНТЕУ. 2019. 308с.
10. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємств: кредитно - модульний курс : навч. посіб. / ред.: І.Ю. Сіваченко, Ю.Г. Козак, Н.С. Логвінова. Вид. 3-тє, перероб. та доп.. К.: ЦУЛ, 2021. 312 с.
11. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства: конспект лекцій / С.В. Тютюнникова, Л.О. Мельнік; Харк. держ. ун-т харч. та торг. Х.: ХДУХТ, 2021. 186 с.
12. Швидка Т. І. Економічна конкуренція: сучасний стан законодавчого забезпечення та перспективи його модернізації: монографія / Т. І. Швидка Харків : Право, 2020. 376 с.
13. Конкурентоспроможність підприємства: підручник / П. І. Юхименко, М. В. Вихор, Ю. С. Гринчук, Н. В. Коваль, Л. П. Хахула, О. І. Шемігон та ін.; за заг. ред. д. е. н., професора, академіка НААН України А. С. Даниленка. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 320 с.
14. Теоретичні, методологічні та практичні аспекти конкурентоспроможності підприємств : монографія. За загальною редакцією професора О.Г. Янкового. Одеса, Атлант, 2019. 514 с.

Допоміжна:

1. Балабанова Л.В., Кривенко Г.В., Балабанова І.В. Управління конкурентоспроможністю підприємств: навч. посібник. Київ: ВД «Професіонал», 2019. 256 с.
2. Должанський І.З., Загорна Т.О. Конкурентоспроможність підприємства: Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2020. 384 с.
3. Журик Ю.В. Антимонопольно-конкурентне право України: навч. пос. Київ: ЦУЛ, 2021. 272 с.
4. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства : підруч. / Т.М. Мельник, Н.О. Іксарова. Київ : Київ. нац.торг.-екон. ун-т, 2019. 456 с.
5. Управління потенціалом підприємства: навч. посіб. / уклад. Н. В. Коваль. Біла Церква: БНАУ, 2019. 375 с.
6. Лагутін В. Конкурентна політика держави: механізм реалізації. Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. 2019. № 4. С. 22-37.

7. Макаренко, М.В. Технологія управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства. Актуальні проблеми економіки. 2020. N 4. С. 114-120
8. Швидка Т. І. Антиконтентні узгоджені дії, або картельні змови (небезпечні наслідки та проблеми притягнення до відповідальності). Економічна теорія та право. 2019. № 3. С. 119-131.
9. Филюк Г. М. Конкуренція і монополія в епоху глобалізації: Монографія. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2021. 404 с.
10. David J. Teece. Innovation, governance, and capabilities: implications for competition policy. Industrial and Corporate Change, 2020, Vol. 29, No. 5, p. 1075–1099
URL:<https://www.xmol.com/paper/1361487831890169856?recommendPaper=1294263860044898304>

9. Інформаційні ресурси

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом і його державами-членами, з іншої сторони. Url: <http://comeuroint.rada.gov.ua/komevoint/doccatalog/document?id=56219>
2. Офіційний сайт Антимонопольного комітету України
URL:<http://www.amc.gov.ua/amku/control/main/uk/index>
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України
URL:<http://ukrstat.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua>
5. Офіційний сайт Торгово-промислової палати України URL: <https://uccr.org.ua/>
6. Постійне представництво України при ООН. URL: <http://un.mfa.gov.ua/ua>
7. Asia-Pacific Economic Cooperation (APEC). Url: <http://www.apec.org/>
8. Economic Cooperation and Development (OECD). Url: <http://www.oecd.org/>
9. International Labour Organization (ILO). Url: <http://www.ilo.org/global/langen/index.htm>
10. World Trade Organization. Url: <http://www.wto.org/>